

Chefsjustitieombudsmannen
Mats Melin

Kritik mot en domstols beslut att försätta ett bolag i konkurs när ansökan gjorts av en icke beslutför styrelse

---

Anmälan

AA framförde i en anmälan klagomål mot Värmlands tingsrätts beslut att försätta ett bolag i konkurs. Han uppgav att ansökan getts in av en icke fulltalig styrelse som således inte var beslutför och att tingsrätten därför inte borde ha bifallit ansökan.

Utredning

Dagboksblad i Värmlands tingsrätts mål K 5174-07, Hovrättens för Västra Sverige mål Ö 1030-08 och Högsta domstolens mål Ö 491-08 samt ansökningshandlingar i målet hämtades in.

Ärendet remitterades till tingsrätten för upplysningar och yttrande över vilka överväganden tingsrätten gjorde i fråga om sökandens behörighet att ansöka om konkurs.

Tingsrätten (lagmannen BB) kom in med ett remissvar till vilket fogades upplysningar från rådmannen CC.

CC uppgav följande.

Konkursansökan för bolaget S.M. den 6 december 2007, vilken inkom till tingsrätten den 6 december 2007 per telefax och i original fem dagar senare, var underskriven av DD. Enligt det då ingivna registreringsbeviset, daterat 6 december 2007, för bolaget var DD styrelseledamot tillsammans med EE, ordförande, och FF. Enligt registreringsbeviset tecknades firman av styrelsen. Då styrelsen skulle bestå av fyra ledamöter och noll suppleanter var styrelsen inte fulltalig. Av protokoll från styrelsemöte den 5 december 2007, vilket ingavs i bestyrkt kopia i samband med ansökningshandlingarna, framgick att deltagande styrelseledamöter vid styrelsemötet var DD och FF. Av försättsblad till registreringsbeviset framgick att det hos Bolagsverket fanns en inlämnad anmälan, vilken ännu inte hade lett till registrering. Anmälan hade ett angivet diarienummer och avsåg företrädare/firmateckning. Enligt bolagsregistret, en tjänst som tingsrätten har tillgång till per Internet (från leverantören InfoTorg) avsåg den aktuella anmälan, som inkom till Bolagsverket den 26 oktober 2007 och var ingiven av EE, eget utträde för företrädare. Efter den registrering som senare gjordes kvarstod, enligt bolagsregistret, FF och DD som firmatecknare.

När konkursärendet anhängiggjordes konstaterade jag att det var fråga omen konkursansökan gjord av gäldenären enligt 2 kap. 3 § konkurslagen (1987:672). En sådan ansökan ska, om den upptas, genast prövas av rätten. Detta framgår av 2 kap. 14 § samma lag. Om det kunde bedömas att DD hade behörighet att göra ansökan skulle det således utan dröjsmål beslutas om försättande i konkurs, såvida de materiella förutsättningarna för sådant beslut var uppfyllda.

Jag fann att den omständigheten att styrelsen inte var fulltalig saknade betydelse vid den vidare prövningen av behörigheten för DD (jfr RH 2004:33 och NJA 2005 s. 729).

Som framgått av den redovisade bakgrunden var DD enligt registreringsbeviset inte behörig att ensam teckna firman.

Protokollet från styrelsemötet den 5 december 2007 ingavs i två likalydande exemplar, varvid det ena var undertecknat av DD och det andra av FF. Eftersom styrelsesammanträden kan hållas per capsulam, vilket innebär att något möte inte behöver hållas utan ett beslut i stället kan bekräftas genom att samtliga styrelseledamöter undertecknar ett styrelseprotokoll (jfr Andersson, Johansson, Skog, Aktiebolagslagen, en kommentar, 8 kap. 18 §), fann jag inget anmärkningsvärt i att protokollet undertecknats på det nyss redovisade sättet. Att protokollet inte var numrerat, vilket föreskrivs i 8 kap. 26 § aktiebolagslagen (2005:551), var inget som hade någon betydelse för rättens prövning.

Något utträde för EE hade ännu inte registrerats i bolagsregistret. I anledning av det utträde som hade anmälts hade jag emellertid att utgå från det aktuella förhållandet att styrelsen bestod av endast två ledamöter, dvs. DD och FF (jfr NJA 1979 s. 655 och 1997 s. 762).

Enligt styrelsemötesprotokollet deltog två personer: DD och FF. Jag fann, bl.a. mot bakgrund av den till Bolagsverket ingivna anmälan om utträde för företrädare, ingen anledning att ifrågasätta styrelsens beslutsförhet enligt 8 kap. 21 § aktiebolagslagen eller huruvida majoritetskrav för styrelsebeslut var uppfyllda enligt 8 kap. 22 § samma lag.

Av protokollet från styrelsemötet framgår att styrelsen var enig om att bolaget skulle försättas i konkurs och det beslutades att en sådan ansökan skullegöras. Styrelsen uppdrog åt ledamoten DD att skriva under konkursansökan och DD skrev samma dag under ansökningen, som sedan inkom till tingsrätten. Jag fann således att DD hade behörighet att för bolaget göra den aktuella konkursansökningen.

Det kan slutligen tilläggas att jag inte hade någon anledning att ifrågasätta att styrelseledamöterna iakttog sin lojalitetsplikt gentemot bolaget vilken följer av 8 kap. 4 § aktiebolagslagen.

BB hänvisade till CC:s yttrande och anslöt sig till vad som där sägs och bedömde att ärendet handlagts korrekt och i enlighet med lag.

I ett beslut den 28 september 2009 anförde *chefsJO Melin* följande.

Bedömning

Värmlands tingsrätt försatte den 11 december 2007 bolaget S.M. i konkurs sedan en konkursansökan inkommit från bolaget. Ansökan var undertecknad av styrelseledamoten DD och till ansökan var fogat ett protokoll från ett styrelsemöte den 5 december vid vilket DD och ytterligare en styrelseledamot beslutat att en konkursansökan skulle ges in. Av registreringsbeviset för bolaget framgick att firman tecknades av styrelsen som skulle bestå av fyra ledamöter men att endast tre ledamöter var registrerade. Tingsrätten kände också till att ytterligare en styrelseledamot hade utträtt ur bolaget före styrelsemötet och anmält detta till

Bolagsverket, som dock ännu inte registrerat anmälan. De vid tiden för konkursansökan återstående två styrelseledamöterna i bolaget var de som vid styrelsemötet beslutat att ansöka om att bolaget skulle försättas i konkurs.

Enligt 2 kap. 1 § konkurslagen (1987:672) ska en konkursansökan vara egenhändigt undertecknad av sökanden eller dennes ombud. När sökanden är en juridisk person innebär det att behörig ställföreträdare ska underteckna ansökan. Om gäldenären ansöker om konkurs ska denna som huvudregel prövas genast, se 2 kap. 14 § konkurslagen.

Aktiebolagslagen (2005:551, ABL) bygger på att det bestämmande inflytandet över ett aktiebolag ligger hos aktieägarna och att bolagsstämman är det högsta beslutande organet. Förvaltningen ankommer emellertid på styrelsen och verkställande direktören och inte på bolagsstämman.

Reglerna om ett aktiebolags ledning finns i 8 kap. ABL. Av 35 § följer att det är styrelsen som företräder ett aktiebolag och tecknar dess firma. För att styrelsen ska vara beslutför krävs enligt 21 § att mer än hälften av hela antalet styrelseledamöter eller det högre antal som föreskrivs i bolagsordningen är närvarande. Med hela antalet styrelseledamöter avses det antal som ska finnas enligt bolagsordningen eller, om där endast anges lägsta och högsta antal, det antal som ska finnas enligt bolagsordningen och bolagsstämmans beslut (prop. 1975:103 s. 379). För publika aktiebolag är vidare föreskrivet i 46 § att styrelsen ska ha minst tre ledamöter. Uppdraget som styrelseledamot upphör i förtid om ledamoten eller den som har utsett henne eller honom anmäler att det ska upphöra (14 §). Av 13 § framgår att en sådan ändring har verkan först från den tidpunkt då anmälan om ändringen kom in till Bolagsverket, eller från den senare tidpunkt som anges i det beslut som anmälan grundar sig på. Om en ledamots uppdrag upphör i förtid ska kvarvarande ledamöter enligt 15 § vidta åtgärder för att en ny ledamot utses för den återstående mandattiden. Om styrelsen är beslutför med kvarstående ledamöter får dock frågan anstå till nästa årsstämma. Styrelsen kan enligt 37 § bemyndiga en styrelseledamot, den verkställande direktören eller någon annan att företräda bolaget och teckna dess firma. Det kan emellertid föreskrivas i bolagsordningen att ett sådant bemyndigande inte får lämnas eller endast får lämnas på vissa villkor.

Som huvudregel är det alltså styrelsen som företräder bolaget och är behörig att ansöka om bolagets försättande i konkurs. Om en borgenär ansöker om konkurs beträffande ett aktiebolag följer emellertid av 9 § delgivningslagen (1970:428) att ansökan ska lämnas till någon som har rätt att företräda bolaget eller, om fler är gemensamt behöriga, till någon av dem. I sådana fall räcker det att en styrelseledamot delges ansökan för att bolaget ska anses delgivet.

Tingsrätten har uppgett att om det bedömdes att DD hade behörighet att göra ansökan skulle domstolen utan dröjsmål besluta om försättande i konkurs, såvida de materiella förutsättningarna för ett sådant beslut var uppfyllda. Enligt tingsrätten saknade den omständigheten att styrelsen inte var fulltalig betydelse vid den vidare

prövningen av behörigheten. Vid sin prövning har tingsrätten sedan funnit att DD var behörig att på bolagets vägnar ansöka om konkurs.

Att avgöra om en sökande är behörig att företräda ett aktiebolag som begär att bli försatt i konkurs, eller som önskar överklaga ett konkursbeslut, kan stundom fordra mera ingående överväganden (se t.ex. NJA 2005 s. 729 samt RH 1993:142 och 2004:33, som samtliga gäller frågan om ett aktiebolags styrelses behörighet att företräda bolaget i ett konkursärende).

Den prövning som sker av en persons eller ett bolags egen ansökan om konkurs är i vissa avseenden summarisk. Ett konkursbeslut medför emellertid långtgående rättsverkningar, och det är dessutom så att ett beslut att försätta ett bolag i konkurs på ansökan av en icke behörig styrelse i princip endast kan överklagas av behörig ställföreträdare för bolaget (NJA 1997 s. 168). Det kan därför sägas vara av särskild vikt att tingsrätten noggrant prövar behörighetsfrågan.

Det förhållandet att styrelsen i bolaget S.M. skulle bestå av fyra ledamöter innebar att det enligt 8 kap. 21 § ABL krävdes att minst tre ledamöter närvarade för att styrelsen skulle vara beslutför. Eftersom styrelsen vid den aktuella tidpunkten bestod av endast två ledamöter saknade styrelsen möjlighet att företräda bolaget. Det torde därför ha ålegat de två kvarvarande ledamöterna att enligt 8 kap. 15 § ABL kalla till extra bolagsstämma för att utse i vart fall ytterligare en styrelseledamot och därigenom åstadkomma att styrelsen åter skulle bli beslutför.

Jag konstaterar att styrelsen i dess dåvarande sammansättning således inte var behörig att begära bolagets försättande i konkurs. Tingsrätten borde därför inte ha bifallit ansökan och förtjänar kritik för att så likväl kom att ske.